

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
27 ТРАВНЯ 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.013.42
ББК 74.60
А 43

За редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Васильєвої Марини Петрівни

Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи: матеріали міжвузівської дистанційної студентської науково-практичної конференції 27 травня 2020 року / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 129 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 12.05. 2020 р.).

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної
педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Берсенкова А.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	89
Валявська З.В. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ПРОЯВІВ СЕКСИЗМУ В РЕКЛАМНІЙ ПРОДУКЦІЇ.....	91
Висоцька А.К. СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ.....	93
Галас Т.В. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО ШКІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	94
Голуб Д.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	96
Збаранська Д.В. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ДБСТ.....	98
Карпенко А.А. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ЖОРСТОКОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО.....	99
Кулакова А.О. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА ПІДЛІТКІВ З НЕПОВНИХ СІМЕЙ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	101
Редька М.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	104
Сіденко М.Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	106
Скакун Е.Ю. ГЕНДЕРНІ ТА СЕКСИСТСЬКІ СТЕРЕОТИПИ В РЕКЛАМІ: ВИЯВЛЕННЯ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ.....	108
Скляниченко М.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	110

Для запобігання розповсюдженню реклами сексистського характеру, правильного формування гендерної моделі поведінки необхідно формувати вміння критично аналізувати рекламу та вчасно й відповідно реагувати.

Отже, основними тенденціями розвитку гендерних стереотипів, моделей поведінки чоловіків/жінок мають бути рівноправність статі як необхідна умова цивілізованого демократичного суспільства.

Скляниченко М.В.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент Н.Д. Кабусь

Соціальний захист та підтримка осіб з інвалідністю є одним із важливих завдань соціальної практики кожної країни світової спільноти. Сучасний розвиток українського суспільства характеризується посиленням уваги до проблем осіб з інвалідністю, зокрема щодо забезпечення цілеспрямованого, систематичного соціально-виховного впливу всіх інститутів соціалізації на індивіда задля формування соціально здорової особистості, здатної повноцінно сприймати, розуміти, примножувати матеріальні та духовні соціальні цінності.

Соціальне виховання є визначальним у процесі становлення та розвитку особистості, оскільки спрямоване на формування в особистості ієрархії соціальних цінностей, соціальних якостей, просоціальної поведінки. Особливого значення набуває процес соціального виховання підлітків, оскільки підлітковий вік є першим перехідним періодом від дитинства до зрілості й цілеспрямована діяльність з соціального виховання є важливою умовою позитивного розвитку і становлення особистості.

Відзначимо: хоча, на сьогодні значного поширення набуває інклюзивна освіта, як альтернатива спеціальним закладам освіти для підлітків, які потребують соціальної допомоги, проте вони продовжують функціонувати та задовольняти ті потреби підлітків з особливими освітніми потребами, які не здатні наразі задовольнити заклади загальної середньої освіти. Здійснений науковий пошук свідчить, що дієвим засобом соціально-виховного впливу на людину протягом життя є мистецтво, ефективне використання якого у процесі соціального виховання підростаючого покоління здатне активізувати соціальний розвиток підлітків, зокрема з особливими освітніми потребами, з метою підвищення рівня їхньої соціальності, формування необхідних особистісних характеристик.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчив, що проблему соціалізації особистості, її адаптації в суспільстві, соціального розвитку, самовизначення як основний зміст соціального виховання, висвітлено у працях А. Дистервега, Дж. Коулмена, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін. Особливості

підліткового віку розкрито в працях Г. Андреєвої, Е. Еріксона, І. Полонського та інших. Проблему адаптації й розвитку підлітків з особливими освітніми потребами, зокрема щодо особливостей їх пристосування до соціального середовища, досліджували Л. Акатов, О. Безпалько, І. Колісник, С. Миронова, О. Рассказова. Теоретико-методичні основи спеціальних закладів освіти розкрито у роботах зарубіжних (В. Афанасьєв, Е. Костяшкін, М. Тайчинов та ін.) та вітчизняних (А. Бондарь, В. Демиденко, Б. Кобзарь, М. Ярмаченко) вчених. Мистецтво як засіб виховання репрезентовано в наукових розвідках та зарубіжних (М. Альт, Ю. Фохт-Бабушкін) і вітчизняних (Н. Максимовська, О. Хендрик) дослідників.

Аналіз розробленості проблематики дослідження в літературі свідчить, що на сьогодні вже накопичено значний теоретичний і емпіричний матеріал з проблеми соціального виховання підлітків з особливими освітніми потребами. Проте, досі недостатньо розкрито технології діяльності провідного інституту соціалізації – спеціальних закладів освіти у соціальному вихованні підлітків з особливими освітніми потребами, а також використання засобів мистецтва у цьому процесі. Отже, актуальність, соціально-педагогічне значення досліджуваної проблеми, недостатній рівень теоретичної та практичної розробленості, необхідність її глибокого й послідовного вирішення на рівні соціально-педагогічної теорії та практики зумовили вибір теми дослідження «Соціально-педагогічна діяльність з соціального виховання з соціального виховання підлітків з особливими освітніми потребами у спеціальних закладах освіти».

Відповідно до мети нами було розроблено програму соціально-педагогічної діяльності з соціального виховання підлітків з особливими освітніми потребами засобами мистецтва у спеціальних закладах освіти «Світ без обмежень», спрямовану на підвищення рівня соціальності підлітків з особливими освітніми потребами шляхом використання в освітньому процесі культурно-етнічних засобів; формування активної позиції у молоді міста Харкова по відношенню до підлітків з особливими освітніми потребами.

Програма мала декілька етапів: 1) *підготовчий*: проведення вступної ознайомчої конференції для адміністрації спеціалізованих закладів, волонтерів ХНПУ імені Г.С. Сковороди та членів ХВП ВМГО «ФРІ» для ознайомлення зі змістом програми та особливостями програмної взаємодії; 2) *основний*: здійснення соціальної роботи у трьох основних напрямках (з молоддю, з підлітками з особливими освітніми потребами, з батьками підлітків з особливими освітніми потребами) із застосуванням різноманітних форм та методів роботи; 3) *підсумковий*: проведення підсумкової конференції з адміністрацією спеціалізованих закладів, волонтерами ХНПУ імені Г.С. Сковороди та членами ХВП ВМГО «ФРІ», викладачами кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки з метою обміну враженнями та досвідом, обговорення результатів, основних досягнень, можливих перспектив розвитку програми «Світ без обмежень».

Програму «Світ без обмежень» було реалізовано на базі комунального закладу «Харківська спеціальна школа № 2» Харківської обласної ради у 2017 – 2020 роках. Завдяки впровадженню програми вдалося підвищити рівень соціальної активності, покращити умови середовища для повноцінного розвитку творчого потенціалу підлітків з особливими освітніми потребами; сформувати неупереджене ставлення активної молоді до підлітків з особливими освітніми потребами шляхом створення сайтів та відповідних сторінок у соціальних мережах та сформувати готовність активної молоді допомагати дітям з особливими потребами у якості волонтерів та благодійників.

Стефюк К.М.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник - доктор педагогічних, наук, доцент Н.Д. Кабусь

Однією з проблем адаптації дитини до навчання у закладі освіти є перехід учнів з початкової школи в середню й пов'язана з цим проблема адаптації до умов середньої школи, де суттєво змінюються навчальне навантаження й вимоги до дітей з боку вчителів, відбувається перехід з ігрових на інтелектуальні види діяльності, змінюється стиль спілкування учителів з учнями. У цей час збільшується кількість дітей, які зазнають вагомих труднощів в процесі навчання й адаптації до нових шкільних умов. Цей період навчання сприймається як об'єктивна криза розвитку дітей 10-11 років, що породжує серйозні педагогічні проблеми й відбивається на всіх учасниках освітнього процесу: учнях, педагогах, батьках, адміністрації школи і наслідки іноді можуть бути негативними.

У зв'язку з цим особливо важливою стає правильна організація адаптаційного періоду при переході учнів з початкової школи до середньої, й допомога дітям в усвідомленні вимог вчителів з різних предметів є важливим завданням. Невиправдані вимоги самостійності, відповідальності та ініціативності, які починають висувати молодшим підліткам вчителі, котрі звикли працювати в старших класах, ускладнюють протікання шкільного життя учня. Необхідно поступово вводити новий зміст і нові форми організації навчальної роботи учнів, при цьому дітям буде легше звикнути до нової системи взаємовідносин, до різноманіття вимог з різних предметів, якщо дії педагогічного колективу закладу освіти будуть узгодженими. Водночас, не лише від інтелектуальної готовності і від того, чи дотримується учень шкільних правил, чи орієнтується в нових ситуаціях, чи добре вміє налагоджувати відносини і спілкування з однолітками і педагогами, залежить успішність адаптації молодшого підлітка при переході із початкової школи до середньої. Необхідно відзначити, що лише набуття особистісного смислу навчання у підлітковому віці дозволить учню успішно адаптуватися в цей період і